

דפי הדרכה למבחן הפטור לדוברי עברית כשפה ראשונה

תשלום ורישום

המעוניינים לגשת לבחינה יכולים לפנות אל מזכירות היחידה להבעה אקדמית ואולפן ולקבל ערכת הרשמה הכוללת דפי הדרכה ושובר תשלום: habaa.unit@biu.ac.il

הזכאות להיבחן כרוכה בתשלום ע"ס 120 ₪ באמצעות הקישור: <https://epay.biu.ac.il/ivrit>

פרסום ציונים

הציונים יתפרסמו כשבועיים לאחר המבחן ב"מידע אישי לסטודנט" באינבר, ולא יימסרו בטלפון.

בחינת הפטור (שאלון לדוגמה ראו עמ' 8-11)

משך הבחינה – שעתיים

הציון הפטור – 66

בבחינה שני חלקים: חלק א – לשון וניסוח (50%) - אמריקאי, חלק ב – כתיבת חיבור (50%).

ספרי עזר ואתרים מומלצים (ניתן להסתפק בלימוד מתוך הספרים האלקטרוניים בלבד)

שיבושים ותיקונים

1. שרה ליפקין, נועה בדיחי-קלפוס (2007), **שלב ב: עברית, הבנה, הבעה ולשון**, תל אביב: מט"ח – שיעורים: 11, 12; עמ' 207-213.
קישור:

<https://go.openathens.net/redirector/biu.ac.il?url=https%3A%2F%2Fschool.kotar.cet.ac.il%2FKotarApp%2FViewer.aspx%3FnBookID%3D71543098%236.2323.6.default>

2. אבינון, שי (2017), **עיין ערך: לשון, הבנה והבעה**, תל אביב: מט"ח – יחידה 5 פרק ז': עמ' 415-410.
קישור:

<https://go.openathens.net/redirector/biu.ac.il?url=https%3A%2F%2Fschool.kotar.cet.ac.il%2FKotarApp%2FViewer.aspx%3FnBookID%3D94617838%237.711.6.default>

3. מט"ח (2017), **לשון לתיכון (תחום העמקה: תחביר, תרגול מתקדם 70%; תחום העמקה: צורות, תרגול בסיסי 30%)**, תל-אביב: מט"ח – פרקים: תקינות (תרגילים בלבד).
קישורים:

עמ' 265-282

<https://go.openathens.net/redirector/biu.ac.il?url=https%3A%2F%2Fschool.kotar.cet.ac.il%2FKotarApp%2FViewer.aspx%3FnBookID%3D104098778%234.704.6.default>

עמ' 275-290

<https://go.openathens.net/redirector/biu.ac.il?url=https%3A%2F%2Fschool.kotar.cet.ac.il%2FKotarApp%2FViewer.aspx%3FnBookID%3D104095815%232.2561.6.default>

4. זנה-זינגר, נ' (2006), **בין הספל לבזיך – לקסיקון לשיפור הלשון**, קדימה: הוצאה עצמית.
קישור:

<https://go.openathens.net/redirector/biu.ac.il?url=https%3A%2F%2Fkotar.cet.ac.il%2FKotarApp%2FViewer.aspx%3FnBookID%3D99920515%235.9495.6.default>

כללי שם המספר

אתר השפה העברית

<https://www.safa-ivrit.org/dikduk/numbers.php>

אתר האקדמיה ללשון העברית

<https://hebrew-academy.org.il/category/%D7%A9%D7%9D-%D7%94%D7%9E%D7%A1%D7%A4%D7%A8>

מקורות נוספים:

1. אהרונוביץ, ח' (1978), **עברית לכל רגע**, חיפה: יעבץ.
2. בהט, ש' (1990), **הבעה בכתב**, ירושלים: א' רובינשטיין.
3. בהט, ש' (תשל"ד), **למה ומדוע: ילקוט לבירורי לשון**, ירושלים: א' רובינשטיין.
4. סיוון, ר' (תשמ"ה), **לקסיקון דביר לשיפור הלשון**, תל אביב: קרני.
5. פרץ, י' (תשמ"מ), **עברית כהלכה**, תל אביב: י' שרברק.
- 6* נצר, נ' (1975), **תרגילי הבעה מלשון יום-יום (א-ב)**, ירושלים: א' רובינשטיין.
7. אלמגור-רמון, ר' (תשס"א), **רגע של עברית**, ירושלים: צבעונים.

כללי הכתיב חסר הניקוד (הכללים ממורטים להלן, עמ' 4-5)

אתר האקדמיה ללשון העברית:

[/https://hebrew-academy.org.il/topic/hahlatot/missingvocalizationspelling](https://hebrew-academy.org.il/topic/hahlatot/missingvocalizationspelling)

ניבים**

אתרים במרשתת להבנת ניבים ופירושיהם:

אתר מט"ח

<https://lib.cet.ac.il/pages/glossary.asp?item=21>

אתר "ניבונכון"

[/http://www.nivon.co.il](http://www.nivon.co.il)

מקורות נוספים:

1. הרמתי, שי (1972), **ניבים מספרים**, תל אביב: עמיחי.
- 2* .כהן, טי (תשמ"ט), **ניבון עברי חדש**, תל אביב: יבנה .
3. לבנון, מי (1976), **לקסיקון עברי לניבים ולמטבעות לשון**, ירושלים: שי זק.
4. פרוכטמן, מי, בן-נתן, אי ושני, ני (תשס"א), **ניבון אריאל**, קרית גת: קוראים.

כללי הפיסוק

אתר האקדמיה ללשון העברית:

[/https://hebrew-academy.org.il/topic/hahlatot/punctuation](https://hebrew-academy.org.il/topic/hahlatot/punctuation)

תורת החיבור

1. שרה ליפקין, נועה בדיחי-קלפוס (2007), **שלב ב: עברית, הבנה, הבעה ולשון**, תל אביב: מט"ח – פרקים: 1, 2, 4; עמ' 9-31; 47-50.
קישור: [ראו למעלה](#).
2. אבינון, שי (2017), **עיין ערך: לשון, הבנה והבעה**, תל אביב: מט"ח – יחידה 2: עמ' 14-57.
קישור: [ראו למעלה](#).
3. מט"ח (2017), **לשון לתיכון (תחום העמקה: תחבור, תרגול מתקדם 70%; תחום העמקה: צורות, תרגול בסיסי 30%)** – פרקים: הבנה והבעה (תרגילים בלבד).
קישורים:
[עמ' 5-75](#)

<https://school.kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=104098778#4.704.6.default>

[עמ' 5-91](#)

<https://school.kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=104095815#2.2561.6.default>

מקורות נוספים:

1. אהרונוביץ, חי (תשכ"ו), **יסודות ההבעה בכתב (א-ב)**, חיפה: אוריון.
- 2* .ברוש, שי (תשמ"ו), **עט נובע**, תל אביב: דיונון.
- 3* .רון, מי ודיבון, בי (תש"ן), **חיבור כהלכה (א-ב)**, תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- 4* .ריכרדסון-קיסילביץ, רי (1984), **איך לכתוב חיבור**, תל אביב: עם עובד.
5. שילה, גי ואלון, עי (1987), **הבעה בכתב**, אבן יהודה: רכס.
6. קשתן, מי (תשכ"ה), **שיעורים בחיבור (א-ב)**, ירושלים-תל אביב: אחיאסף.
7. ימיני, בי"צ (1998), **אל ומאת – הבעה והבנה לכל עט ועט**, צפרייה: אולפנת בני עקיבא "צפירה".

* מומלץ

** רשימת הניבים העשויים להיות כלולים בבחינה מצורפת להלן בעמ' 6-7.

כללי הכתיב חסר הניקוד

נכתבת תמיד באות וי"ו, כגון: הופל, מצוין, סוכר, קופסה, שולחן.	תנועת u (שורוק וקיבוץ)
נכתבת בדרך כלל באות וי"ו, כגון: אוזן, בוקר, תוכן, למצוא, לשמור, יגמור, תסובו, כול.	תנועת o (חולם, קמץ-קטן וחסף-קמץ)
<p align="center">אין כותבים וי"ו</p> <p>- בתנועת o שאחריה אם קריאה אל"ף או ה"א: בפעלים מגזרת פ"א – יאבד, תאכל, נאמר; במילים אחרות – איפה, זאת, כה, לא, מאזניים, פה, צאן, ראש, שמאל, מלאת.</p> <p>- בתנועת o המנוקדת בחטף-קמץ אם איננו בראש המילה: מוחרת, צוהריים, פועלו, נוהלי-, הועמד, יוארך</p> <p>- המילה כל בנסמך, כגון 'כל האנשים', 'כל שנבקשי', 'כל מה שראינו'.</p>	
נכתבת באות יו"ד בכל מקום שהיא חלק ממבנה המילה, כגון: פרי, שיר, דירה, אישן, ראית, צמיחה, כביש, תקין, חורפי, כפית, בני. כותבים יו"ד לציון תנועת i שאין אחריה אות בשווא נח, כגון: גיבור, פיקח, זיכרון, עיקרון, קידוש, ייסורים, ביקורת, חיטה, אישה, כיתה, מילה, דיבר, חיכה, תיקח, ליפול, ייבנה (יִבְנֶה), תישמר (תִּשְׁמַר)	תנועת i (חיריק)
<p align="center">אין כותבים יו"ד אם בא שווא נח אחרי תנועת i, כגון: משטרה, משמרת, משרד, שמלה, שמחה, תגרה, מספר, דמיון, נכנס, הלביש, התלבש.</p>	
<p align="center">אין כותבים יו"ד גם</p> <p>- במילים: אם, עם; במילת היחס מן ובנטייתה, כגון ממנו ממך מכס, וכן כשהיא באה בצמידות לשם (בהידמות הנו"ף), כגון מדירתו, מדי; בנטיית בת, כגון בתו בתך; וכן לציון התנועה i במשקל פֶּלַל, כגון בית, שיט.</p> <p>- לפני הרצף יו המציין yo או yu כגון: דיון, קיום, טריות, גיורת, נטיות.</p> <p>- בפעלים מבניין הפעיל בגזרות שאין שווא אחרי ה"א הבניין, כגון: הפיל, הציג, התיר, הצענו, הכה.</p> <p>- כשכתבת היו"ד תיצור רצף של יותר משתי יו"דים, כגון ציים (ולא צייים)</p> <p>אבל בשמות במשקל פֶּעְלוֹן נכתבת יו"ד לציון התנועה i גם בצורות הנוטות וגם במילים הנגזרות, כגון: זיכרון (זִכְרוֹן) זיכרון, זיכרונות, ביטחון (בְּטָחוֹן) ביטחון-, ביטחוני, ביטחונות. כן נכתבת יו"ד לפני שווא נח במילים לועזיות, כגון: מיליון, היסטוריה, וכן במילה סיסמה.</p>	
נכתבת בדרך כלל בלא יו"ד, כגון: אזור, אפוא, בררה, זהות, ממד, מרב.	תנועת e (צירי וסגול)
<p align="center">כותבים יו"ד</p> <p>- אם היו"ד היא חלק ממבנה המילה, למשל: מיתר, תימן, ריק, בין, ביצה, ביתו, איפה, כיצד; נהייתי, נאפית, הראיתם; מהימן, רישה; בניה, בניכם; שמימי, שתיים עשרה; לפנינו, בלעדך; איבר, היכל, עירום, פסיפס, קיסם, שיזף; ניטרלי, אירופה.</p> <p>- בתנועת e הבאה בתחילת המילה לפני האותיות א, ה, ח, ע, ר לתשלום דגש במקום חיריק, כגון: ריאיון, תיאבון, היריון, קירח, חירש, חירות, גירושים, מיאוס, שירות, גירעון, תיהנה, ליהנות, יעשה, נאות, אירע, תיאר, תיאור, תיהרס.</p>	

- בשמות נקביים בעלי שתי הברות שהצירי מתקיים בהן בכל הנטייה: זיעה, לידה, קיבה, ריאה, תיבה.
- במילה שינה [שָׁנָה] (להבדיל משנה [שָׁנָה]).
- במילת השאלה אילו (צירוף, אי-אֵלו), להבדיל ממילת הרמז לרבים אלו [אֵלו].
- בתנועת e המנוקדת בסגול במשקל השמות: היכר, היצע, היקש, הישג, היתר (וגם בשמות אלו בתוספת סופית, כגון: היכרות).
- במילים יחידות: עינב, שיכר, שיער; בריכה, ברירה, עבירה; פירות, ליצן; לעיל, מלעיל, גרידא.
- בצורות נפעל עתיד מדבר כגון: אישמר, אימנע, איאלץ
- במילים לועזיות כגון: ריאלי, אידיאל, תיאטרון

הווי"ו המציינת עיצור	נכתבת בשתי ווי"וים באמצע המילה, כגון: הוועד, זווית, עכשווי, תקווה, תקוות [תְּקוּוֹת]; נכתבת בווי"ו אחת בתחילת המילה ובסופה, כגון: ועד, יחדיו, סתיו, עכשיו, קו.
-----------------------------	---

הערה

אין כופלים את הווי"ו לשם ציון העיצור בסמיכות לווי"ו אחרת, כגון ווילון [וּוִילוֹן], מכוון [מְכוּוֹן].

הווי"ד המציינת עיצור	נכתבת ביו"ד כפולה באמצע המילה ובסופה, כגון: בניין, התיישבות, התחייבות, מספריים [מְסַפְרִים], ספרייך [סְפַרְיִךְ], צייר, קיימת, די [דִי], ילדי [יְלָדֵי], עלי [עֲלִי].
-----------------------------	---

כותבים יו"ד אחת

- בתחילת המילה, כגון: יער, יד.
- אחרי אותיות השימוש (משי"ה וכל"ב): מיד, שיאמר, היום, ויגון, כיום, לינשוף [לִינְשׁוֹף] (אך אחרי למ"ד בצורת המקור נכתוב שני יו"דים: לייצא, ליעל, ביגון).
- באמצע המילה ובסופה על יד אם קריאה, כגון: מצוין, יהיה, סוגיה [סוּגְיָה], קיום, ודאי, גוי, שינוי.
- בשמות במשקל בית, כגון: זית, ליל, מים (גם הביתה, לילה, שמים).
- במילים: אולי, די, חי, מתי, שי.
- בסמיכות ליו"ד אחרת, כגון ייסד [יִיסַד].

שימו לב:

יישוב – בשתי יו"דים, אחת כנגד העיצור, השנייה כנגד תנועת i; יש להבחין בין ראה [רְאֵה] ובין ראייה [רְאִיָּה].

שונות	- שמות פרטיים אפשר לכתבם חסרים, כגון: דוד, ירושלים, כהן, שלמה. - מומלץ לתת ניקוד עזר חלקי במקום שיש חשש לדו-משמעות, לדוגמה: מנהל (להבדיל מ"מְנַהֵל"), ילדה (להבדיל מ"יְלָדָה" ומ"יְלָדָה"), מצוות (להבדיל מ"מְצוּוֹת"), ספר (להבדיל מ"סְפָרִי"), נתנו או נתנו (להבדיל מ"נְתַנּוּ").
--------------	--

דפים אלה נכתבו על יסוד כללי הכתיב חסר הניקוד, **לשוננו לעם**, חוברת מיוחדת - תמוז התשנ"ד ומהדורות תשנ"ו, תשס"ב וכן על יסוד **כללי הכתיב חסר הניקוד** בהוצאת המזכירות המדעית של האקדמיה ללשון העברית (עורכת: שושנה בהט), תשל"ט. מהדורה ראשונה (תשנ"ה) ביזמת פרופ' יהודית דישון, דקאן הפקולטה למדעי היהדות, אוניברסיטת בר-אילן.
עריכה: ד"ר לובה חרל"פ; ייעוץ מדעי: ד"ר גבריאל בירנבאום, ד"ר יצחק שלזינגר, ד"ר נוגה אילני, ד"ר סיגל שלמה וכן לפי כללי הכתיב החדשים (הכתיב המלא) תשע"ח:

<http://hebrew-academy.org.il/topic/hahlatot/missingvocalizationspelling/>

רשימת ניבים וביטויים

55. הציץ ונפגע	1. אבנים שחקו מים
56. הקדיח את תבשילו ברבים	2. אוזניים לכותל
57. הקדים רפואה למכה	3. אוי לי מיוצרי ואוי לי מייצרי
58. הקהה את שיניו	4. אותיות של קידוש לבנה
59. הקרע אוחה	5. אחד בפה ואחד בלב
60. הרים ראש	6. אחרי מות קדושים אמור
61. השתכר אל צרור נקוב	7. אילני סרק קולם הולך
62. התאבק בעפר רגליו	8. אין הנידון דומה לראיה
63. התחמם כנגד אורו	9. אין הקומץ משביע את הארי
64. זקנה קפצה עליו	10. איפה ואיפה
65. זרק בו מרה	11. איש אשכולות
66. חוכא ואטלולא	12. איתרע מזלו
67. חומץ בן יין	13. אל יתהלל חוגר כמפתח
68. חי הנושא את עצמו	14. אני ואפסי עוד
69. חיפש בנרות	15. באו לעמק השווה
70. חמור נושא ספרים	16. בארבע עיניים
71. חמתה מרובה מצלתה	17. בדיעבד
72. חסד של אמת	18. בור סוד שאינו מאבד טיפה
73. חרב פיפיות	19. בור ששתית ממנו, אל תזרוק בו
74. טובל ושרץ בידו	אבן
75. טחן קמח טחון	20. בטל בשישים
76. טיהר את השרץ בק"ן טעמים	21. בירך על המוגמר
77. טלית שכולה תכלת	22. בכייה לדורות
78. טמן ידו בצלחת	23. בלא כחל ובלא סרק
79. יודע צדיק נפש בהמתו	24. בלב ולב
80. יושב בהיכל שן	25. בלשון סגי נהור
81. יישר את ההדורים	26. במשנה תוקף
82. יצא בשן ועין	27. בנוזיד עדשים
83. יצא המרצע מן השק	28. בעידנא דריתחא
84. יצא הפסדו בשכרו	29. ברחל בתך הקטנה
85. יצא שכרו בהפסדו	30. ברכה לבטלה
86. יצא ואוזניו מקוטפות	31. בשבע עיניים
87. יצא קירח מכאן ומכאן	32. גבה הר ביניהם
88. יצאו לו מוניטין	33. גדיים נעשו תיישים
89. יצק מים על ידיו	34. גילה טפח וכיסה טפחיים
90. ירד לטמיון	35. גירסא דינקותא
91. ירד לסוף דעתו	36. גמר עליו את ההלל
92. יש דברים בגו	37. גרוגרת דרבי צדוק
93. ישב על המדוכה	38. דברים בגו
94. ישבו לשולחן הדיונים	39. דברים כדרבנות
95. יש רגליים לדבר	40. דחה אותו בקש
96. כאבן שאין לה הופכין	41. דמו בראשו
97. כבשת הרש	42. דמי לא יחרץ
98. כדרכו בקודש	43. דן ברותחין
99. כהרף עין	44. דקדוקי עניות
100. כחומר ביד היוצר	45. הגדיש את הסאה
101. כיד המלך	46. הוסיף נופך משלו
102. כלאחר יד	47. הוסיף שמן למדורה
103. כל הפוסל במומו פוסל	48. הושיט לו בקנה
104. כלו כל הקצין	49. הלך החבל אחר הדלי
105. כמונח בקופסה	50. המן הגורן או מן היקב?
106. כמי שכפאו שד	51. הניח מעותיו על קרן הצבי
107. כרחוק מזרח ממערב	52. העלה חרס בידו
108. לא טמן ידו בצלחת	53. הפך את היוצרות
109. לא יסולא בפז	54. הפרוץ מרובה על העומד
110. לא מדובשך ולא מעוקצך	

111. לית דין ולית דיין
112. לית מאן דפליג
113. לעג לרש
114. לעילא ועילא
115. לפנים משורת הדין
116. מגדלים הפורחים באוויר
117. מדושן עונג
118. מה לכוהן בבית הקברות?
119. מה עניין שמיטה להר סיני?
120. מְטָה ידו
121. מילה בסלע
122. מים גנובים ימתקו
123. מיתת נשיקה
124. מלא כרימון
125. מלחך פְּנֵךְ
126. מן השפה ולחוץ
127. מעז יצא מתוק
128. מפה לפה
129. מצא מקום להתגדר בו
130. משענת קנה רצוף
131. נכנס בעובי הקורה
132. נכסי צאן ברזל
133. נסתם הגולל
134. נעשו צהובים זה לזה
135. נקטף באבו
136. נשיאים ורוח וגשם אין
137. נתלה באילן גדול
138. סולתה ושמנה
139. סלע המחלוקת
140. ספרא וסייפא
141. עבד כי ימלוך
142. עבד נרצע
143. עד חצי המלכות
144. עד יעבור זעם
145. עוד חזון למועד
146. עולים בקנה אחד
147. עולם כמנהגו נוהג
148. עומד על כרעי תרנגולת
149. ענה אמן בעל כורחו
150. עקב בצד אגודל
151. עשה אוזנו כאפרכסת
152. עשה לילות כימים
153. פה אחד
154. פה מפיק מרגליות
155. פושט יד
156. פיו ולבו שווים
157. פסח על שתי הסעיפים
158. צער גידול בנים
159. קופא על שמריו
160. קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו
161. קוצו של יוד
162. קנאת סופרים תרבה חכמה
163. קרדום לחפור בו
164. שירת הברבור
165. שככה חמתו
166. תבן אתה מכניס לעופריים

אוניברסיטת בר אילן, היחידה להבעה אקדמית ואולפן
מבחן פטור לדוברי עברית כשפה ראשונה (דוגמה)

חלק א: שאלות רב-ברירה בענייני לשון וניסוח (50%):

שיבושי לשון (15%) - במשפטים שלפניכם ייתכנו שיבושי לשון. סמנו את התשובה הנכונה.

1. א. הם זקוקים לשתי דירות – אחת ליד השנייה.
ב. הם זקוקים לשני דירות – אחת ליד השנייה.
ג. הם זקוקים לשתי דירות – זו ליד זו.
2. א. כנראה שירדו מחר ממטרים בצפון ובדרום הארץ.
ב. נראה שירדו מחר ממטרים בצפון ובדרום הארץ.
ג. כנראה שירדו מחר ממטרים בצפון הארץ ובדרומה.
ד. נראה שירדו מחר ממטרים בצפון הארץ ובדרומה.
3. א. לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשירי לחודש.
ב. לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשרה לחודש.
ג. לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשרה בחודש.
ד. לרגל שיפוצים תהיה החנות סגורה בעשירי בחודש.
4. א. הקפדה על הנהלים הוא יסוד מוסד של מנהל תקין.
ב. הקפדה על הנהלים הוא יסוד מוסד של מנהל תקין.
5. א. לבוש מרושל של צעירים וצעירות מאפיין רבים מבני הנוער בימינו.
ב. לבוש של צעירים וצעירות מרושל מאפיין רבים מבני הנוער בימינו.
ג. לבוש מרושל של צעירים וצעירות מאפיין רבים מהבני נוער בימינו.
6. א. האספרנטו לא הצליחה להפוך לנחלת הכלל: מעטים האנשים שלומדים ומשתמשים בה.
ב. האספרנטו לא הצליחה להפוך לנחלת הכלל: מעטים האנשים שלומדים אותה ומשתמשים בה.
ג. האספרנטו לא הצליחה להפוך לנחלת הכלל: מעטים האנשים שמשתמשים ולומדים אותה.
7. א. רשימת הספרים לשנה הבאה נמסרו לתלמידים בתקופת החופשה הגדולה.
ב. רשימת הספרים לשנה הבאה נמסר לתלמידים בתקופת החופשה הגדולה.
ג. רשימת הספרים לשנה הבאה נמסרה לתלמידים בתקופת החופשה הגדולה.

ניבים וביטויים (15%)

1. חסד של אמת – מה פירוש הביטוי?

- א. כנות, אמירת דברי אמת
- ב. כינוי למצווה של התעסקות בצורכי המת עד לקבורתו.

2. בלב ולב – מה פירוש הביטוי?

- א. בחוסר כנות, במרמה
- ב. ביושר, בכנות
- ג. בתחושת הקלה גדולה, בהרגשת רווחה
- ד. במסירות שלמה

3. מהי הצורה הנכונה של הביטוי?

- א. כאבן שאין לה הופכין
- ב. כלי שאין בו הופכין
- ג. כאבן שאין לה שופכין

כתיב חסר ניקוד (10%)

לפניכם משפט מנוקד. סמנו את התשובה הנכונה לפי **כללי הכתיב**.

1. בְּמִקוּמוֹת יְשׁוּב רַבִּים אֲרָעוּ מַעֲשֵׂי שָׂד וּבְזָה.

- א. במקומות יישוב רבים אירעו מעשי שוד וביזה.
- ב. במקומות ישוב רבים ארעו מעשי שד ובזה.
- ג. בימקומות יישוב רבים אירעו מעשיי שוד וביזה.

2. רַב הַתּוֹשְׁבִים נִמְלְטוּ מִן הַבְּתִים וְנִסְתִּיעוּ בְּשִׁירוֹתֵי הַהַצְלָה.

- א. רב התושבים נמלטו מן הבתים ונסתייעו בשירותי ההצלה.
- ב. רוב התושבים נימלטו מין הבתים וניסתייעו בשירותי ההצלה.
- ג. רוב התושבים נמלטו מן הבתים ונסתייעו בשירותי ההצלה.

3. נְדוּח לְמַאֲזִינֵינוּ מִיָּד כְּשִׁינְדְּעוּ פְּרָטִים מְלָאִים.

- א. נדווח למאזינינו מייד כשייודעו פרטים מלאים.
- ב. נדוח למאזינינו מיד כשיודעו פרטים מלאים.
- ג. נדווח למאזינינו מיד כשייודעו פרטים מלאים.

4. הפל מתבקשים להיות קשובים לשדורים.
- א. הכול מתבקשים להיות קשובים לשדורים.
- ב. הכל מתבקשים להיות קשובים לשדורים.
- ג. הכול מיתבקשים להיות קשובים לשדורים.

פיסוק (10%)

סמנו את התשובה הנכונה לפי כללי הפיסוק.

1. תקופת הבגרות אינה רק תקופת מעבר אלא גם תהליך של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
- א. תקופת הבגרות, אינה רק תקופת מעבר, אלא גם תהליך, של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
- ב. תקופת הבגרות אינה רק תקופת מעבר, אלא גם תהליך של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
- ג. תקופת הבגרות אינה רק תקופת מעבר אלא גם תהליך של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
2. היין הלבן מותסס במכלים מצוננים ואילו האדום בטמפרטורה רגילה.
- א. היין הלבן מותסס במכלים מצוננים, ואילו האדום - בטמפרטורה רגילה.
- ב. היין הלבן מותסס, במכלים מצוננים ואילו האדום, בטמפרטורה רגילה.
- ג. היין הלבן מותסס במכלים מצוננים ואילו האדום בטמפרטורה רגילה.
3. יצחק נבון נשיא מדינת ישראל לשעבר כתב את בוסתן ספרדי.
- א. יצחק נבון נשיא מדינת ישראל, לשעבר, כתב את: בוסתן ספרדי.
- ב. יצחק נבון נשיא מדינת ישראל לשעבר כתב את בוסתן ספרדי.
- ג. יצחק נבון, נשיא מדינת ישראל לשעבר, כתב את "בוסתן ספרדי".

חלק ב – חיבור (50%)

בחרו אחד מהנושאים שלהלן וכתבו עליו חיבור קצר (עמוד וחצי עד שני עמודים). פתחו כל רעיון לפסקה, הסבירו את רעיונותיכם ולוו אותם בדוגמות. שימו לב לדקדוק, לכתוב ולפיסוק, הקפידו על בחירת מילים מתאימות, על שימוש נכון במילות היחס ובמילות קישור, על תחביר תקין ועל סגנון מתאים.

1. לאחרונה הגיעו לבתי המשפט בארץ תביעות של חולים סופניים המבקשים לנתק אותם ממכשירי החייה. היש, לדעתכם, להיענות לבקשתם? הביעו דעתכם ונמקו.

2. תופעת ההימורים הולכת ומתפשטת. כיצד היא משתקפת בחברה הישראלית, ומהן הסכנות הטמונות בה?

3. "קריאה לנשים בטרם פריימריז: בלי קואליציה נשית חזקה בכנסת לא יהיה לנשים ביטחון שיש מי שידאג לזכויותיהן" (גיל הראבן, "מעריב", אפריל 1996).
מה דעתכם על דבריה של הראבן? האומנם נשים צריכות לכוון את בחירתן לפי השיקול הזה, או מן הראוי שיבחרו את מועמדיהן אך ורק לפי כישוריהם והשקפת עולמם?

4. "עלינו להילחם בטרור כאילו אין הסכם שלום, ולקדם את הסכם השלום כאילו אין טרור" (שמעון פרס, מרס 1996). האומנם אפשר? כיצד, לדעתכם, צריכה מדינת ישראל להילחם בטרור המכה בנו?

בהצלחה!